1893 — 1973
80
років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 71. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК TUESDAY, APRIL 17, 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK ВІВТОРОК, 17-го КВІТНЯ 1973 No. 71. VOL. LXXX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Понеділок, 16 квітня 1973

У РИМО-КАТОЛИЦЬКИХ І ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ЦЕРКВАХ у Ню Йорку минулої квітної неділі, що була дуже теплою і соняшною, посвячували пальму, радісно співали хори і грали органи, відзначаючи тим день в'їзду Ісуса Христа до Єрусалиму, за тиждень перед розп'яттям. По полудні на 5-й евню проходжувалися десятки тисяч людей, багато було в Центральному Парку, а на Коні Айленд над морем було понад 200 000 душ, хоча ще ніхто не купався, бо занадто холодна вода.

ВИКРАДЕНУ СТАРОВИННУ СТАТУЮ ДІВИ МАРІЇ віднайшли в Санта Фе напередодні Великодніх святкувань. Ту статую великої краси і 348-літньої давности було викрадено з її ніші у катедрі минулого місяця. Поліція заарештувала двох юнаків, і один із них, очевидно, признався у злочині, бо поліція дуже легко віднайшла статую в старій покинутій шахті. Викрадачі вимагали за статую 150 000 дол. викупу, а потім зникли...

У СТОЛИЦІ ЧІЛЕ САНТІЯГО РОБІТНИКИ - ВАНТАЖНИКИ відмовилися безплатно працювати на комуністичному „суботнику". Такі „суботники" намагається все частіше запроваджувати у Чіле за московсько-большевицьким зразком президент - марксист д-р Альєнде. Робітники мали безкоштовно розвантажити 11 000 тонн цукру, присланого кубинським диктатором Кастро. У Чіле бракує багатьох товарів і харчів.

ПРЕЗИДЕНТ РИЧАРД НІКСОН ПОПРОХАВ КОНГРЕС асигнувати 360 мільйонів долярів на раніше не передбачені важливі видатки. Ті гроші підуть на допомогу колишнім воєннополоненим, які повернулися з В'єтнаму, та на підвищення допомоги деяким категоріям ветеранів і на субсидії для міжнародних організацій — їх треба підвищити через девальвацію доляра за кордоном. Півтора мільйони долярів будуть витрачені на обладнання Американської Місії в Пекіні, в комуністичному Китаї.

СОЦІЯЛ - ДЕМОКРАТИ У ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ПЕРЕОБРАЛИ на своїй минулотижневій конвенції в Ганновері канцлера Віллі Брандта на свого голову, затвердивши таким чином його центрову політичну програму. Брандт отримав 404 голоси „за" при 20-ох „проти" і 4-ох, які стрималися. Однак ліва прокомуністична група у Соціял - демократичній партії задемонструвала яскравіше своє невдоволення іншими найближчими співробітниками Брандта. Його міністер фінансів Гельмут Шмідт отримав тільки 286 голосів „за" і 129 „проти" при 16-ох, які стрималися.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА І ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНА РІШИЛИ відновити переговори про встановлення між ними нормальних взаємин із взаємною амбасадорами. Західня Німеччина погодилася визнати Мюнхенський договір з 1938 року, за яким Гітлер перевів розподіл Чехо - Словаччини, за „неморальний і фальшивий". Німецький уряд не захотів назвати той договір „недійсним" тому, щоби не давати чеським комуністам формально - правної притоки до процесу за відшкодування.

АВСТРАЛІЯ РІЗКО ЗАПРОТЕСТУВАЛА проти Югославії за розстріляння її трьох натуралізованих громадян, хорватських емігрантів. Австралійські власті дізналися про той розстріл щойно кілька днів тому з радіо - пресових повідомлень: австралійський уряд протестує, що югославський уряд нічого про арештування тих хорватів, австралійських громадян, не повідомив австралійського амбасадора. Югославія твердить, що ті розстріляні хорвати належали до „банди" партизанів - терористів, які переступили югославський кордон від сторони Австрії. Дружина одного з розстріляних, яка живе в Австралії, твердить, що її чоловік був на відвідинах у свого батька і що його арештували там же, у домі батька, а не в будь-якій партизанській дії.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" БІДКАЄ, що якусь Марію Іваннікову, „героя праці" й видатну комуністку, важко образили, коли поліціянти в одній великій совєтській крамниці перешукували її торбинку, чи вона чогось не вкрала. Крадежі покупцями у совєтських крамницях стали таким масовим явищем, що покупців при виході з крамниць перешукують, що доводить раз-у-раз до сварок і протестів.

ПІВДЕННО - В'ЄТНАМСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ НГУЄН ВАН ТІЄ ВЕРНУВСЯ до Сайгону з подорожі до Америки і кількох европейських столиць. На летовищі вітала його маса яких 50.000 осіб. Нгуєн Ван Тіє виголосив 15-тихвилинну промову, яку передавали через радіо. Він твердив, що тепер Південний В'єтнам вертається до „ери миру", але водночас таврував насичування комуністичних військ у Південному В'єтнамі вояками і зброєю. Він признав, що в Західній Европі стрінувся з „фальшивим розумінням мирових інтенцій Південного В'єтнаму під впливом комуністичної пропаганди", але, мовляв, він з'ясував те непорозуміння.

ПОНАД БАНГЛАДЕШЕМ У ПІВДЕННІЙ АЗІЇ ПЕРЕЙШОВ гураган, який спричинив смерть коло сотні людей. Покищо віднайшли 35 трупів. Шкоди йдуть у мільйони дол.

У ГІМАЛЯЙСЬКІЙ КРАЇНІ СІККІМ НАСТАВ спокій: її абсолютний монарх Тальден Вондуп Намуджіях погодився на вимоги опозиції і вирікся багатьох своїх диктаторських привілеїв. Індія вислала своє військо, щоби боронити його проти повстанців.

Анатоль Домарацький видужав, повернувся до праці

Джерзі Сіті. — У понеділок, 16-го квітня, повернувся до своїх нормальних зайнять в друкарні „Свободи" її керівник Анатоль Домарацький, після шістьох тижнів відсутности з уваги на деякі недомагання, що вимагали двох складних операцій та опісля лікування. Анатоль Домарацький ввесь час був під дбайливою лікарською опікою д-ра Володимира Гука, якому і завдячує своє повне видужання з докучливої недуги.

Анатоль Домарацький

През. Ніксон плянує велику поїздку до Европи восени цього року

Вашінгтон. В розмові з журналістами, відбутій у Квітну неділю 15 квітня ц. р. перед богослуженням в Білому Домі, президент Ніксон сповістив, що він плянує на осінь 1973 року велику поїздку до Европи, першу в цій другій його каденції. Перед поїздкою мала б відбутися окрема зустріч през. Ніксона з президентом Франції Жоржом Помпіду, точний реченець і місце якої ще не устійнені. Заступник пресового секретаря Білого Дому Джералд Л. Воррен заявив згодом, що през. Ніксон відвідає правдоподібно Велику Британію, Францію, Італію й Західню Німеччину, голови яких то держав уже зустрічалися чи зустрінуться ще з през Ніксоном. Докладна тура поїздки през. Ніксона ще не випрацьована, але ж думають, що Президент відвідає також інші европейські держави. Під час своєї пресової конференції 15 березня ц. р. през. Ніксон заявив, що його поїздку до Европи рекомендувала Крайова рада безпеки, вважаючи, що її треба відбути з огляду на інтереси ЗСА в НАТО, тобто в Північно - Атлантійському пакті. Водночас із цим Крайова рада безпеки рекомендувала, щоб Президент відбув поїздки по державах Південної Америки і також до Африки і Японії. В червні цього року мав би прибути до ЗСА генеральний секретар ЦК КПСС Леонід Брежнєв. Ці відвідини були запляновані, але ж їх подробиці ще не устійнені.

Президент Італії зустрінеться у ЗСА з през. Ніксоном і з ген. секретарем ОН Вальдгаймом

Рим. — В неділю 15 квітня ц. р. відлетів із Риму до ЗСА з метою відвідин през. Ніксона президент Італії Джуліо Андреоті. Прилет його до Вашінгтону був передбачений на понеділок 16 квітня. Перед своїм виїздом през. Андреотті заявив, що ЗСА й Італія зв'язані дружбою народів, що її ніякі події не зможуть поставити під загрозу. В дальшому Андреотті сповістив, що темою його розмов з през. Ніксоном будуть в першу чергу питання Европейської Економічної Спільноти і майбутньої співпраці між ЗСА і Західньою Европою, базовані на реальних інтересах. Думають, що розмови Андреотті з Ніксоном будуть стосуватися також близькосхіднього конфлікту і взаємин із Совєтським Союзом. Супроводить през. Андреотті під час його відвідин у ЗСА міністер закордонних справ Італії Джузеппе Медічі, який недавно відвідував Єгипет, Савді Арабію, Ливан й Ізраїль і добре ознайомлений із ситуацією на Близькому Сході. У плянах поїздки Андреотті передбачена також його зустріч із генеральним секретарем Об'єднаних Націй Куртом Вальдгаймом.

Округи УНС Ню Джерзі готовляться до відзначення 80-річчя „Свободи"

Джерзі Сіті. — У четвер 12 квітня тут в залі УНДому відбулися наради представників Округ Ню Джерзі а саме Нюаркської, Перт Амбойської, Джерзісітської і Пассейської. Наради відкрив і ними проводив голова тимчасового Комітету інж. Мирон Сірий, що є і головою Округи Ню Джерзі. В нарадах взяв участь і головний радний Степан Гавриш — координатор ювілейних святкувань 80-річчя „Свободи". По короткій нараді приявні вибрали діловий комітет, завданням якого поробити заходи для відповідного відзначення ювілею „Свободи". Комітет обрано в складі: інж. Мирон Сірий — голова, інж. Омелян Граб і Іван Хомко — заступники голови, Юліян Баранюк — касир, м-р Омелян Грубський — секретар та члени комітету пані Квітка Стецюк, Стефанія Стеців, Дарія Оріховська і Володимир Роговський, Ярослав Леськів, Петро Головачук, Григорій Клименко, Василь Марущак, Корнило Галушка, Михайло Захарко, Дмитро Дидик, Михайло Жук та Михайло Шкодин. Обраний комітет вирішив бенкетом і балем відзначити ювілей 80-ліття найстаршого українського щоденника в діяспорі, „Свободи". Бенкет й баль відбудеться в суботу 16 червня в УНДомі, Джерзі Сіті, Н. Дж. Програма бенкету буде подана на запрошеннях, які в короткому часі одержать всі секретарі Округ Ню-Джерзі стейту.

Під час балю буде грати відома оркестра Богдана Гірняка з Пассейку. Рівнож буде проведений вибір королеви краси стейту Ню Джерзі, яка опісля візьме участь в конкурсі вибору „Міс Союзівки". Чергові наради повного комітету відбудуться в п'ятницю 4-го травня о год. 7-ій вечора в залі УНДому при Проспект вул. в Ірвінгтоні.

У Ню Йорку відкрито виставку образів Ольги Остапяк

Ню Йорк. — В неділю 15 квітня ц. р. відкрито тут у ґалерії ЛМКлюбу першу на цьому терені індивідуальну виставку образів Ольги Остапяк. Після формального відкриття від Управи Об'єднання Мистців Петром Мегиком, слово про малярку і її праці виголосила прибула з Детройту, де Ольга Остапяк скінчила вищу малярську школу, пані Маруся Век, приятелька й покровителька мистців. Вона поінформувала, що мисткиня — буковинка, батько якої і чоловік служили в УГА, та яка замолоду студіювала музику і тільки у пізнішому віці звернулась в сторону малярства. Кожний мистець шукає у своєму мистецтві краси життя і Ольга Остапяк знаходить її в малюванні головно квітів і натюрмортів. — Інж. І. Жуковський вітав пані Ольгу Остапяк від буковинців Ню Йорку, пригадавши своє з нею знайомство з дитячих років. Від Союзу Українок вітала мисткиню Леся Кіршак, голова Окружної Ради СУА. — Виставка охоплює 56 експонатів. Пані з Союзу Українок влаштували буфет.

СХОДИНИ БІБЛІОТЕКАРІВ

Ню Йорк. — Голова Товариства Українських Бібліотекарів Америки, метрополітального Відділу в Ню Йорку д-р Ол. Соколишин повідомляє, що з нагоди відбуття Конвенції Американської Асоціяції для поширення слов'янських студій в готелю Рузвелт в Ню Йорку від 18 до 21-го квітня ц.р., відбудуться сходини українських бібліотекарів в четвер 19 квітня ц.р., о год. 7-ій веч. в Українському Народному Домі в Ню Йорку, кімната ч. 22. На сходини прибуде голова ТУБА д-р Дмитро Штогрин, який поінформує про справи, зв'язані з діяльністю українських бібліотекарів в Америці.

ЗСА й араби обмінюються різними заявами на Раді Безпеки ОН

Об'єднані Нації. — Американський амбасадор в Об'єднаних Націях Джан Скалі рішуче запротестував проти закидів, що їх зробила арабська преса й лідер палестинських партизанів Ясір Арафат, наче б Америка була причетна до ізраїльського військового рейду, переведеного проти палестинських квартих у столиці Ливану Бейруті тиждень тому. Державний секретар В. Роджерс запросив до себе дипломатів всіх арабських держав, акредитованих у Вашінгтоні, — рішуче заперечив перед ними, наче б Америка мала будь-що спільне з тим рейдом і просив арабських дипломатів, щоб преса в їх країнах надрукувала ту заяву. Згаданий лідер партизанської організації „Аль Фатах" Ясір Арафат заявив, що кол. американський амбасадор в Ливані Армін Меєр, тепер у Державному Департаменті у Вашінгтоні, мав спеціяльне доручення зберігати зв'язок з палестинськими терористами і віддав їм на послуги автомобіль американської амбасади в Вейруті. Державний Департамент назвав ту заяву фантастичною видумкою. Рада Безпеки Об'єднаних Націй зібралася на вимогу Ливану внаслідку ізраїльського рейду у Бейруті. Совєтський амбасадор Малік жадав повести проти Ізраїлю економічні санкції, а то й виключити Ізраїль з Об'єднаних Націй. Засідання Ради Безпеки ОН призначене на минулу неділю, відкладено до понеділка 16 квітня з уваги на приїзд до Ню Йорку єгипетського міністра закордонних справ д-ра Мохаммеда ель-Зайята, який прибув, щоб координувати виступи арабських представників в ОН. Тим часом наприкінці минулого тижня арабські терористи підпалили вибуховим матеріялом один великий газоліновий збірник в Ливані, власність американських нафтових компаній, та пошкодили другий збірник. Все ж, з-посеред 22-ох великих нафтових збірників пошкоджено там тільки 2, бо 20 підкинених запальних бомб не вибухли.

Південний В'єтнам вступив своїм військом до Камбоджи проти комуністів

Сайгон. — Південно-в'єтнамське військо із панцерними возами переступило кордон в сторону Камбоджи, зареаґувавши таким чином на комуністичну атаку проти південно-в'єтнамського міста Тан Чав, тільки за 6 миль від кордону Камбоджи та проти поруйнування комуністами в минулу п'ятницю одного села у прикордонній смузі по стороні Камбоджи, внаслідку чого близько тисяча громадян Камбоджи в паніці втекли на територію Південного В'єтнаму. Число втікачів з Камбоджи до Південного В'єтнаму обраховують на 10.000. Південно-в'єтнамське командування нічого не повідомило про ту свою операцію проти комуністичних військ на території Камбоджи і вістки про це походять тільки від тамошніх західніх газетних кореспондентів. Згідно з їхніми повідомленнями — до столиці Пномпеню прибули рікою Меконґ дальші три великі танкери з газоліною. Комунікація водним шляхом до Пномпеню небезпечна, бо обидва береги тієї ріки зайняті комуністичними військами, які роблять засідки. Комунікація суходільним шляхом до тієї столиці майже цілком перервана і та столиця знаходиться під фактичною облогою комуністичних військ. Американське летунство продовжує важке бомбардування комуністів, і — за твердженням газет — від того бомбардування великі людські й матеріяльні втрати має також тамошнє цивільне населення.

Пекін започатковує пропаґандивну акцію за мирне приєднання Тайвану

Пекін. — Китайські комуністи використали 48-му річницю з дня смерти д-ра Сун Ят-сена, основоположника Китайської Націоналістичної Партії, — для того, щоб провести кампанію за мирне об'єднання Тайвану з китайським материком. З нагоди цієї річниці в різних містах комуністичного Китаю відбувалися урочисті збори, про що широко інформувало китайське комуністичне радіо у радіопередачах до Тайвану, підкреслюючи патріотизм Сун Ят-сена і його заслуги для китайського народу в боротьбі за визволення. Одночасно при цій нагоді видатні китайські діячі, які колись були членами Китайської Націоналістичної Партії і співпрацювали з Сун Ят-сеном та Чіянґ Кай-шеком, виступали в радіо з закликами до тайванців і китайських націоналістів з'єднатися з Китаєм, мовляв, „відпалі листки завжди повертаються до коренів дерева". Як відомо Чіянґ Кай-шек був одружений зі сестрою Сун Ят-сена.

„Правда" залякує своїх і закордонних туристів

Київ. — Московські „Правда", „Известия" й ін. газети в серії статтей та вісток весною ц. р. розповідають про різні випадки „контрабанди" на кордонах СССР. з неприхованою метою залякати будь-яких туристів, щоб вони не пробували вивезти або ж завезти щось нелеґально до СССР. У найновішій статті в органі ЦК КПСС „Правда" з 8 квітня, п. наг. „Кордон біля причалу", розповідається про витончений нюх двох службовців прикордонної митної охорони КГВ у Одесі, на прізвища Н. Власенков, майор, і Н. Татаренко — підполковник. Вони викрили в чужих і своїх туристів, перевіряючи речі перед відпллиттям корабля з Одеського порту: у домашніх речах однієї родини знайшли 1,843 грами золота, „яке стало власністю держави"; у одного туриста знайшли у валізці, зірвавши стінки, 917 золотих монет; ще в іншого туриста, з-за кордону, знайшли в жилетці зашиті металеві прутики, вагою в 5,640 грамів — це була дорога плятина. Всі знайдені незадекляровані речі конфіскуються, а при задеклярованні за них стягають надзвичайно високе мито. В Одеському порту на посту переловлювача працює якийсь Шевкловіч, який роздер палітурки книжки туриста і „извлек", витягнув звідти сильно спресовані пачки закордонних грошей. Туристку-жінку змусили, розповідає московська „Правда", роздягатись, і з її пояса витягли приховані гроші. За увесь цей героїзм, включно з відібранням грошей у жінки, яка сховала свою власність у пояс на всякий випадок, остерігаючись нападу злодіїв, Контрольно-Перепускний Пункт „Одеса" дістав урядові нагороди.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ВШАНУВАЛА БЕНКЕТОМ Д-РА В. ҐАЛАНА У ЙОГО 80-ТИРІЧЧЯ

Філядельфія. — В суботу 14 квітня ц.р. відбувся тут у залі „Тризуба" бенкет у честь д-ра Володимира Ґалана, якому саме сповнилося 80 років життя. Вечір відкрив д-р Олександер Білик від спеціяльно для тієї цілі складеного Громадського Комітету, звернувши увагу на різногранну плідну громадську діяльність Ювілята, яка й заохочувала, щоб його вшанувати. Д-р М. Ценко, який проводив вечором, виголосив коротку промову, що її закінчив многоліттсвіям для д-ра В. Ґалана і його дружини Ярослави, що підхопила хором ціла заля. Дир. Іван Поритко накреслив у своїй промові головні етапи життя і діяльности д-ра В. Ґалана, як вояка й громадянина, — у харитативній, комбатантській та економічній ділянках. Усні привіти виголосили Йосип Лисогір від СКВУ, ген. Петро Самутин від Головної Управи ОбВУА, — д-р Теодосія Савицька від Координаційної Ради Суспільних організацій при ЗУАДК та від СУА, інж. Михайло Нич від Філядельфійського Відділу УККА та інж. Степан Куропась. Д-р М. Ценко відчитав назви к. 40 організацій, які надіслали письмові привіти, і прізвища підписаних на них. У мистецькій програмі під режисурою Володимира Шашаровського взяли участь Оксана і Пінот Рудакевичі („Щось на весело"), Юлія Шашаровська, сольоспів, — Язичинська-Климовська („Нема-то як стара война", фейлетон) та Марія Лисяк і Володимир Шашаровський („Колись і тепер" — слова Олеґа Лисяка). При фортепіяні — Галя Поритко. Організаторам того вечора, промовцям і всім учасникам дякував д-р Володимир Ґалан. — При нагоді того вечора зібрано з добровільних пожертв 1,500 дол. на Стипендійний фонд катедри українознавства при Пенсильванійському університеті у Філядельфії. — Приявних було коло 200 осіб.

д-р Володимир Ґалан

Українці Клівленду готуються до зустрічі Верховного Архиєпископа

Клівленд. — У зв'язку з заповідженим прибуттям на терен ЗСА Верховного Архиєпископа і кардинала Йосифа Сліпого українська громада в Клівленді-Пармі розпочала активні підготовчі заходи, щоб належно й гідно зустріти найвищого достойника Української Католицької Церкви в часі його побуту в цьому місті. 9 квітня тут оформився на нарадах клівлендського деканату та делеґатів громадських організацій загальний церковно-громадський комітету під проводом о. шамб. Дмитра Гресько як голови та д-ра Тараса Антоновича як його заступника. Покликано також одинадцять комісій, які відповідатимуть за окремі ділянки цілої програми зустрічі. Побут Верховного Архиєпископа в Клівленді матиме офіційний характер. Голову Української Католицької Церкви формально буде вітати й приймати посадник Клівленду Ралф Дж. Перк, який у листі з 11 квітня вислав Верховному Архиєпископові від імени міста запрошення. В час побуту в місті Верховного Архиєпископа йому будуть передані ключі від міста. На прийнятті в честь Верховного Архиєпископа буде присутній також губернатор стейту Оґайо. Клівлендська щоденна газета „Плейн Ділер" з 14 квітня опублікувала інформацію про заплановані відвідини міста Верховним Архиєпископом, помістивши також його велике фото.

ТУСМ продовжує цикль викладів про сучасне положення в Україні

Детройт-Клівленд. — 13-15 квітня заходами Крайової управи Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) осередки діяльности ТУСМ в Детройті, Клівленді-Пармі та у Питтсбурзі відбулися зібрання членів ТУСМ та заінтересованого громадянства, присвячені з'ясуванню сучасного положення на українських землях, а також форм спротиву совєтській національній політиці. В програмі цих зібрань були інформаційні доповіді членів Сеньйорату ТУСМ, а відтак обмін думками на окремі питання порядком запитів та дискусії. Зібрання в Детройті відбулося 13 квітня в залі парафії св. Йосафата. Нарадами проводив голова Осередку діяльности ТУСМ студент Богдан Клід. Наступного дня 14 квітня подібне зібрання відбулося в Пармі (Клівленд), в залі св. Йосафата. Підготовку до зібрання перевела місцева управа Осередку діяльности ТУСМ під керівництвом студентки Марійки Коник. Дискусією проводив д-р Богдан Футей, член управи Сеньйорату ТУСМ та голова місцевого Відділу УККА. По полудні 15 квітня сеньйори ТУСМ доповідали у Питтсбурзі в залі парафії св. Івана Хрестителя. У Питтсбурзі є активний невеликий Осередок діяльности ТУСМ, що його очолює студентка Анна Мельничук. У згаданих осередках виступали проф. д-р Юрій Кульчицький з університету Оґайо в Янгставні, член управи Сеньйорату ТУСМ та д-р Михайло Сосновський, голова управи Сеньйорату. При нагоді відвідин окремих Осередків члени Сеньйорату ТУСМ мали змогу в розмовах з активом ТУСМ докладніше познайомитися з проблемами і потребами цієї сьогодні найактивнішої української студентської організації. Тиждень раніше такі зібрання відбувалися в Чикаґо, Міннеаполіс та Милвокі. В пляні є зібрання в Рочестері, Вофало, Сиракюзах, Філядельфії та Йонкерсі з участю д-ра Д. Штогрина, д-ра В. Калиновича, мгра М. Кравчука, д-ра В. Лучкова та д-ра П. Гоя.

ВІДБУДУТЬСЯ ВИБОРИ ДО РАД УКРАЇНСЬКОЇ ССР

Київ. — Президія Верховної ради УССР опублікувала з датою 9 квітня повідомлення про те, що 17 червня 1973 р. в УССР відбудуться „вибори до обласних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих Української РСР". Каденція теперішніх рад в УССР кінчиться 13 червня 1973 р.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Школа, учні й батьки

У Кембридж Спрінґсі в Пенсилвенії існує заснований і утримуваний польською громадою в Америці „Колеґіюм Звйонзкове", висока школа, призначена в першу черґу для польської молоді. Чикаґський „Дзєннік Звйонзкови" (Згода) з 1 квітня ц. р. містить на тему цієї школи статтю, з якої можна здогадатися, що та школа, яка проковтнула вже мільйони долярів, переживає хронічну кризу. Названий польський часопис бідкається, що фінансові труднощі школи можна було б легко розв'язати, якби йшов туди більший приплив польської молоді. Газета слушно звертає увагу на те, що не можна осягнути це нарікannями, ані патріотичними проповідями та закликами і що єдиний спосіб зарадити лихові — це співпраця з батьками, щоб вони заохочували своїх дітей іти до рідної високої школи.

Це не тільки проблема польської високої школи і польської громади в Америці. Не раз уже писалося, що різні американські університети були схильні відкривати у себе катедри української мови чи літератури, якби знайшлося відповідне число українських слухачів. Зокрема поважні труднощі мала і має така катедра в Пенсилвенійському університеті у Філядельфії, дармащо вона запевняє студентам „кредити" нарівні з усіма іншими предметами. Та сама проблема існує з Менор Джуніор Коледжем, що його ведуть Сестри Василіянки на Факс Чейзі біля Філядельфії: ця висока дівоча школа відзначала саме минулого року своє 25-річчя, і тоді відкрито там вечірню школу для юнаків. Найбільша болячка в тому, що її українські учениці становлять дуже малий відсоток: різнонаціональні батьки признають високий рівень тієї школи й посилають туди своїх дітей, тільки „не знають" цього наші українські батьки, для дітей яких створено ту школу.

Польський часопис має повну рацію, обвинувачуючи найбільше батьків. Патріотичні заклики в газетах не доходять до шкільних дітей і студентів. Вони не викрешуть теж у тих дітей і молоді духа, що його не защепила в них хатня атмосфера, розумне, тактовне і дбайливе виховання батьками дітей. Коли батьки говорять змалку до дітей по-англійськи або, кидаючись в другу екстрему, відштовхують дітей від українства своїм гурра-патріотизмом, що глузує з усього американського, то — очевидно — годі вимагати від дітей і молоді зрозуміння для таких рідних шкіл. Українські батьки винні, що не дають дітям доброї освіти, яка включає теж бодай обмежене знання українознавства.

Совєтська пропаґанда в світі

Совєтський „Голос Родины" в лютому ц. р. опублікував цікаві дані про т. зв. культурні зв'язки Совєтського Союзу з закордонними країнами в 1972 р. Ці дані виявляють розміри совєтської пропаґанди на зовнішньому відтинку, якою охоплені тепер практично всі країни світу.

Газета пише, що „в 1972 р. тільки в засягу Міністерства культури СССР здійснено 15,800 виїздів закордон совєтських артистів, діячів культури в складі артистичних груп та різних делеґацій. Ця цифра розшифровується таким чином: 129 художніх колективів, 41 артистична група, коло 200 солістів, 116 виставок".

Коли йдеться про окремі країни, то, наприклад, у ЗСА протягом 10 місяців діяла велика виставка „Творчість народів СССР" для відзначення 50-річчя утворення СССР. Виставку відвідало, як подає газета, 540,000 людей, „в тому числі багато видатних суспільних і державних діячів ЗСА". Цій виставці присвячено в ЗСА понад 50 телепересилань і понад 800 статтей в американських газетах і журналах.

Восени 1972 року в Англії був влаштований „фестиваль російської (!) і совєтської музики, на якому поставлено 130 творів „російської клясики (!) і совєтських композиторів". В Східній Німеччині в листопаді 1972 р. відбувався „фестиваль совєтської драматурґії", а в 42 театрах країни влаштовано 440 вистав „російських клясичних (!) і совєтських авторів". У Болгарії виставлено кіноепопею „Визволення". В Голляндії виступав совєтський цирк, який дав у Роттердамі 14 виставок, що їх відвідало понад 40,000 голляндців. Аж 57 тематичних виставок „СССР" та „Дружба народів СССР — основа совєтської держави" зорганізовано в країнах Азії, Африки та Латинської Америки. На Кубі відбулися „дні совєтської культури", в Празі була влаштована ювілейна виставка „50 років СССР", відбувся мистецький фестиваль в Єгипті, а також „фестиваль мистецтва народів СССР" у Франції.

Подані цифри мають свою вимову. Треба тільки додати, що на цьому відтинку совєтська пропаґанда матиме ще більші показники у 1973 р., враховуючи всі намічені пляни „культурного наступу".

М. Сосновський

СКВУ ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ

(1)

Як не дивно, але, не зважаючи на те, що нас ділить відносно короткий час від запляноваиого Другого Світового Конґресу Вільних Українців, досі ця важлива справа не стала предметом громадської дискусії. Наскільки вдалося уточнити, на сторінках великої числом української преси досі на цю тему появилася одна стаття Миколи Плав'юка, члена Секретаріяту СКВУ та його першого генерального секретаря, в журналі „Самостійна Україна" (ч. 1-2, 1973). Такий стан мусить викликати тривогу, бо йдеться тут про справу, яка стосується завершення нашого громадського сектору в діяспорі і політики наших громадських централь, а зокрема підставового питання не тільки збереження, а й дальшого розвитку наших поселень поза кордонами України, щоб могти активно і успішно допомагати українському народові в його змаганнях до волі і незалежности.

У цій статті ми хотіли б торкнутися п и т а н н я з м і с т у праці СКВУ, тобто його програмової частини, і тільки коротко вказати на деякі організаційні проблеми. Маючи перед собою програму праці і завдань СКВУ, ми зможемо виразніше побачити, які потрібні зміни чи доповнення в його організаційній побудові, щоб намічені пляни діяльности ця установа могла з успіхом реалізувати.

За нами шість років діяльности Секретаріяту СКВУ у тих формах, які були визначені у висліді міжгрупових домовлень і формально „ратифіковані" Першим Світовим Конґресом. Ідеться тут про введення в дію Секретаріяту СКВУ з Президією, яка тричі змінювалась за минулу каденцію, мандруючи з Вінніпеґу до Ню Йорку і врешті до Лондону. Далі, йдеться тут про фінансування діяльности Президії, яке було покладене на центральні крайові репрезентації. Врешті, маємо справу з пляном своєрідної „департаменталізації" праці Секретаріяту у формі різних рад та комісій, які, згідно з пляном, мали б відповідати за поодинокі ділянки нашого громадського життя, як, наприклад, виховно - освітні справи, суспільна опіка, преса та інформація, церковні справи, культурні справи, молоді і студентства тощо.

Зміст праці СКВУ так уточнює статут СКВУ: „а) давати всю можливу допомогу українському народові в його змаганнях до волі й державної незалежности; б) координувати діяльність своїх членів згідно з постановами й резолюціями першого і чергових Конґресів". Це все, що на цю тему сказано в статуті, і тому не приходиться дивуватися що в поглядах на зміст і форми діяльности Секретаріяту СКВУ та його Президії зайшли далекойдучі розбіжності. Коли ж до цього додати ще таку вимогу, що кожна справа має бути „узгіднювана" між усіми членами СКВУ, тоді картина труднощів у праці стає ще виразнішою.

Є ясним, що наведені два постуляти щодо завдань СКВУ надзвичайно широкі щодо обсягу і можуть вміщати все, що тільки завгодно. У деяких членів Секретаріяту виявилися у зв'язку з цим тенденції інтерпретувати ці постанови статуту „максимально", тобто дивитися на СКВУ як на своєрідний український „уряд в діяспорі". З другого боку, протилежне становище зводилося до того, щоб усю діяльність Секретаріяту зводити до „декляpацій" в таких чи інших справах, мовляв, ідеться про „координацію" діяльности, що її фактично проводять громадські організації в різних країнах.

Практика показала, що один і другий підхід себе не виправдує. У першому випадку дійсність життя в країнах поселення перекреслює будь-які можливості для перетворення С е к ретаріяту СКВУ на „український уряд в діяспорі" з широко окресленою системою „департаменталізації". В другому випадку діяльність, обмежена „декляраціями" при різних нагодах, байдуже, якої вони не були б ваги, не виправдує існування Секретаріяту СКВУ взагалі. Тоді, в найкращому випадку, можна б обмежитися періодичними чи неперіодичними „світовими з'їздами" чи „конґресами", які схвалювали б якісь резолюції та деклярації для використовування громадськими організаціями в країнах поселення.

Між цими двома крайностями конечним є знаходити середню розв'язку в тому сенсі, щоб, не роздуваючи надмірно компетенцій Секретаріяту СКВУ, а також їх не звужуючи до мінімуму, чітко визначити декілька ділянок праці, які лежали б виключно в засягу діяльности керівних органів СКВУ на час між окремими конґресами. Маємо на увазі ділянки, які стосуються в меншій чи більшій мірі всіх наших поселень, і ті, які мають відношення до проблем і потреб нашого народу в Україні. Уточнюючи такі ділянки праці і компетенції Секретаріяту СКВУ, треба реалістично оцінювати наші спроможності і наші засоби, щоб не ставити перед собою у поточній діяльності завдань, яких ми виконувати не маємо можливостей або для яких не існують найконечніші передумови.

Конкретизуючи це загальне ствердження, ми ходіли б вказати на такі окремі ділянки праці у черговій каденції Секретаріяту СКВУ, які, на нашу думку, є необхідні і повинні бути в компетенції цієї світової громадської надбудови.

(Закінчення буде)

Автор цієї статті брав активну участь у праці Секретаріяту СКВУ, а в роках 1969-71 виконував функції екзекутивного директора Секретаріяту СКВУ.

Степан Сорока

ЧОМУ ПРОПАДАЮТЬ НАШІ ДІТИ

(3)

Хоч культурі західнього світу досить близьке поняття „паперових одружень", навіть і тут „матримоніяльна обслуга" не широко сприймається суспільством. А що казати про наших людей — з відмінним поглядом на життя, з іншою (але ніяк не гіршою!) культурою і звичаями! Не беремо до уваги одиниць серед нас, які так перейнялися „модерним", що намагаються випередити навіть тутешніх людей. Такі одиниці сліпо переймають усе з найгіршого на чужому смітникові, бож у кожного народу культурні цінності не валяються на вулиці.

І пригадалася мені трагедія в одній родині, яку саме життя навчило, наскільки згубним є перейматися чужим. Сталося це в Канаді. Тоді я ще був самітним і багато років мешкав у наших людей, що мали двох синів — Юрка і Василька.

Старший, Юрко, ще у школі залюбився в дівчину-англійку, народжену в Канаді, і, звичайно, похвалився матері. Бідолашна мати, щиро віддана своїй Православній Церкві, не могла допустити, щоб син одружився з чужинкою. У пригоді стала найсильніша „зброя" українських матерів, що ім'я їй плач. Але на сина не вплинули гіркі материні сльози. Для нього це було „олд контри фешен". Забив собі хлопець у голову, що, взявши „чисту" канадійку, він уже не буде більше „форинером", а стане „пюр кенедієн". Він настояв на своєму і одружився...

Минали роки, підріс малий Василько і теж сподобав собі... англійку. Випадково довідалася про це мати, бо нахабне дівча почало до Василька телефонувати і вдень і вночі. Мати знову в сльози: пропав старший син, пропаде і цей. Одного разу заплакану матір застав Юрко. Стривожений, запитав:

— Чого, мамо, плачеш? Що сталося?

Крізь сльози промовила:

— Думала, хоч цей... скільки своїх дівчат... а він теж чужинку...

Вислухав Юрко маму, нічого не сказав. Сів, вирішив чекати, поки Василько повернеться додому. Не встиг брат переступити порога, а Юрко до нього:

— Що це за англійка на тебе напосідає телефонами?

Заскочений словами брата, Василько розгублено відповів:

— Та ж... ґерл-френд... любимося. Така ж, як і твоя — скачменка...

— Щоб ти її залишив! Маєш досить своїх дівчат, обійдешся без чужинки. Не сподівайся, що ти з англійкою станеш іншим. Скільки не житимеш між англійцями, а все будеш для них форинером. Навіть зміна прізвища не поможе. Знай, що в Канаді немає чистих канадців, є різні нації, а між ними й ми, українці. Досить того, що я потерпів, бо нікому було переконати твердо. Я тоді не розумів материних сліз... Аж тепер зрозумів... життя навчило і материн плач розуміти і все своє рідне... Та для мене запізно, бож діти... А ти, Васильку, якщо не покинеш англійки, то й за брата не матиму тебе, навіть і не вітайся тоді...

Сказав Юрко, як відрубав, і пішов додому. Мовчки, розгублений, Василько попрямував до своєї кімнати. А бідна мати, як сиділа на канапі, слухаючи гострі синові слова, так і заснула. Може від задоволення, від раптової радости, що старший син немов висповідався зі своїх гріхів.

Минуло кілька днів. Питає Юрко матері, чи не телефонувала англійка.

— Не чути більше, Василько казав, що облишив її, — відповіла.

Може й тижня не минуло, як Василько привів до хати дівчину - українку (як і він — народжену у Канаді). Ще раніше бачився з дівчиною в церкві, але чомусь не звертав уваги. Познайомив з мамою. Не довго й гуляли разом. Незабаром справили весілля. Тепер уже мають дітей, посилають до недільної й української шкіл. Самі молоді батьки — діяльні члени громади.

А де ж Юрко? Він викладає дітям релігію при англіканській церкві, до якої перетягнула його жінка. Іноді дасть батькові сотню долярів:

— Подаруйте, тату, на церкву. Пишіть на себе... Моє ім'я не може бути на списку між українцями...

Але батько таки не втерпить, розкаже про дар Юрка своїм друзям - піонерам, що з ними разом у тяжкі часи започатковували і будували громаду і церкву майже з нічого. Не може батько мовчати, бож усі ще пам'ятають, як Юрко співав у церковному хорі, грав на сцені, виконував доручення батьків, що в той час були засновниками місцевої української православної громади. І дивно людям: чому Юрко не подає свого імени, коли дарує на церкву? Бож і тепер, як і колись, всі його шанують.

Та сам Юрко — іншої думки. Не хоче сварки в родині. Він вдоволений, що Господь і батьки знають про його дари на рідну церкву. Іншим же — не конечно знати. Прикро лише, що не він сам, а його діти пропали для рідного йому народу і середовища. І свідомість цього — чи не найбільший біль його душі... Добре, що хоч пощастило меншого брата врятувати.

І приходить на думку: а скільки подібних трагедій щодня руйнують і нівечать життя наших людей на чужині!

Ще слід було б порівняти звичаї наших предків з тутешнім „модерним" життям.

Колись в Україні, запізнюючись до церкви, люди казали: „Щоб хоч на „Отче

(Закінчення на стор. 4-ій)

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: д-р Михайло Данилюк

ЗАМІНА СУГЛОБІВ

Надзвичайно багато людей терпить, іноді нестерпні, болі в окремих суглобах внаслідок деґенеративних змін, які часами майже повністю нищать суглоби. Звичайно у групу подібних пацієнтів треба зарахувати людей ушкоджених у нещасливих випадках, поранених на війні тощо, окремі суглоби яких або ж повністю знищені, або так ушкоджені, що суглоб стає нерухомим.

Годі вичислити всі можливості, внаслідок яких тисячі людей відчувають болі в суглобах, а зокрема всякі групи артритів, що часто стають причиною майже інвалідности. Про це ми згадуємо в нашому „Довіднику".

Лікування суглобів проводиться на базі причини недуги, а їх є чимало. Крім консервативного лікування медикаментами, ф і зіотерапією, кращим кліматом тощо, в останніх десятиліттях застосовують також хірургічне лікування. Ортопедична хірургія в цій ділянці має великий проґрес, іноді навіть вставляючи частини суглоба з відповідного металу, як, наприклад, головку кульшового суглоба. Але до цього часу, яке б лікування не було — консервативне чи хірургічне, воно базувалось на направі існуючого суглоба, щоб його зробити елястичним, безболісним, рухомим.

Питанням залишалось: а що ж робити з людиною, коли в неї суглоб уже так знищений, що його направити неможливо? Коли всяке лікування вже не дає надії на покращання? Це питання турбувало як пацієнтів, так і лікарів, а тому вже роками йшли енергійні шукання розв'язки цієї важкої проблеми.

Тепер розв'язку знайдено. Зродилась ідея, що коли суглоб так знищений, що вилікувати його неможливо, тоді його треба замінити. До помочі притягнено технологію, і спільними силами винайдено синтетичний матеріял, який може замінити суглоб в цілості. Цей матеріял — у більшості випадків комбінація силікону і дакрону — не лише міцний, але й такий, що його людський орґанізм приймає „за свій", себто не видалює його як чужий. Крім цього цей матеріял може служити людині протягом всього її життя.

Залишилось питання: як такий суглоб із синтетичного матеріялу „вшити" замість хворого суглоба? І такий метод знайдено. Створено спеціяльний клей, який зцементовує штучний суглоб із кістками, не в и к ликаючи жадної реакції в організмі. Розв'язавши питання, ортопеди видалюють тепер ушкоджені суглоби, встановлюючи на їх місце синтетичні. Найбільш поширені операції суглобів — це вставляння суглобів коліна, зап'ястка, пальців рук і ніг, плеча. Останніми часами розпочали також замінювати кульшовий суглоб.

Операції заміни суглобів, звичайно, усувають болі, а крім того дають людині можливості повністю вживати ушкоджену колись кінцівку, і вони перестають бути інвалідами.

Ці операції доволі складні, але в Америці є вже велике число ортопедистів, які їх роблять. Одним із ворогів успіху таких операцій — це інфекції в ділянці оперованого суглоба, внаслідок яких може розвинутись такий стан, що операція не завершується успіхом і зоперований вимагає довгого і складного лікування. Тому ортопеди роблять їх в цілком ізольованих від зовнішнього світу кімнатах, дбаючи особливо про їх стерильність, а сам хірург та допоміжний персонал вбираються у спеціяльний одяг, подібний до одягу космонавтів, дихаючи через окремі проводи, що виходять назовні, поза операційну кімнату.

Не кожний ушкоджений суглоб надається до заміни штучним. Висновок в цій справі робить вправний і досвідчений ортопед, бо чимало залежить не лише від самого хворого суглоба, але й від загального стану людини, стану та якости її кісток, ваги пацієнта, додаткових недуг і т. д. Все ж таки вже тисячі людей позбулись болів і каліцтва, повернувшись до нормального життя завдяки цьому новому методові лікування.

НАША ПОШТА

ВП Р. К., Ню Йорк. Лікування алерґічних явищ може переводитись часто загальним лікарем або інтерністом, і не обов'язково завжди потрібно спеціяліста. Поважніші алерґічні недуги — це вже інша справа, але, як виходить із Вашого опису, у Вас лише легкі і не часті висипки на шкірі. Але вони не перейдуть, я к щ о Ви вже п'ять років думаєте про „висококваліфікованого спеціяліста", а не підете навіть до свого лікаря за порадою і не шукаєте цього спеціяліста самі або з помічччю Вашого лікаря.

ВП М. Б., Парма. На тему маріхуани ми вже писали, але ще до неї повернемось, як Ви кажете, „у новому світлі". Це нове „світло" справді старається показати маріхуану „нешкідливою", але ми можемо навести десятки авторитетів, які думають про неї і далі, як про „чортове зілля". Дякуємо за побажання.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

К. Крупський

„УКРАЇНСЬКІ НОЧІ" — ТРЕТІЙ НАКЛАД

(4)

Як уже в кількох місцях ми підкреслили, автор виявляє пошану до українського народу, хоч у кількох місцях робить сумні, але правдиві зауваги про те, що українська шляхта, неначе осліплена потугою царату, відрікалась свого народу і йшла на службу Москви.

Багато того, що пише автор про Україну, не пройшло б нині московської цензури в Україні. Наведемо дещо з того, що й нині коле очі Москви:

„Як італійці для Меттерніха, так само Україна для Миколи була тільки географічним поняттям. Боявся він тільки „польської інтриґи". Йому і до голови не приходило, що колись зустрінеться він також і з „українською інтриґою". (стор. 159).

На стор. 469 читаємо: „Україна не мала так, як Польща, сильної, освіченої, патріотичної та жертвенної верстви. Натомість українські хлопи становили елемент багато краще вироблений і багатший на свобідні традиції, ніж польські хлопи. Вік XVII, війни за часів Хмельницького, діяння Чорної Ради, а навіть Коліївщина в наступному столітті, не кажучи вже про ще пізніші розрухи, такі, як партизанська війна Кармелюка. Все це разом витворило в українських селян самодіяльність і революційну свідомість. З українським народом XIX століття під цим оглядом міг рівнятися тільки італійський".

Шевченко, як ніхто інший з наших поетів, мав Божий дар розбудити любов до свого народу. Грузинський студент східньої філології Акакій Церетеллі, познайомившись з Шевченком та його поемою „Кавказ", сказав до Костомарова: „Спогад про розмову з ним збережу до смерти. Аж тепер зі слів Шевченка я зрозумів, як треба кохати свою батьківщину і свій нарід".

В той час, як Костомаров упав духом і думав, що „політичне життя України давно скінчилося і незабаром Україна зіллється з Росією в одно тіло", Шевченко бачив, що український нарід, як той дуб, обсмалений громами буревіїв, обшарпаний вихрем, висушений спеками, стоїть гордо і сильно", — пише Єнджеєвіч, цитуючи Шевченка:

А од коріння тихо, любо
Зелені парости ростуть.

Написавши це, він з усією силою переконання додав: „І виростуть".

Щоб кинути світло на те, як Єнджеєвіч представляє Кирило-Методіївське Братство, наведемо частину з того, що автор сказав про це Братство на ст. 376: „Моральному упадкові і зматеріялізуванню народів М і ц к евич протиставив ідеальну Польщу, яка завдяки своїм чеснотам причиниться до врятування цілого людства. Подібне післанництво визначали Україні автори „Книг буття", але вони вказували її в тріялізмі як другу особу в трійці народів: польського, українського і російського. Україна мала стати мученицею і спасителькою Слов'янщини, мала визволити Польщу і перетворити Росію. „Книги життя" Міцкевича крутились кругом питань політичних, натомість „Книги буття" Костомарова порушували, і то дуже ясно, питання суспільне. Обидва твори стали євангеліями двох слов'янських народів, будили віру в їхнє воскресіння. Як тільки „Книги буття" при активній участі Шевченка були зредаґовані, братчики гаряче зайнялися переписуванням їх і перекладом польською і російською мовами. З появою „Книг буття" українське народне відродження отримало історичний документ першорядної ваги. В крузі молодих українських патріотів Шевченко здобував щораз більший авторитет. Костомаров і Куліш відходили на другий плян".

Автор подав схему статуту Братства і там же сказав, що, в противагу польському месіянізмові, братчики поставили український месіянізм та що братчики, хоч наслідували твір Адама Міцкевича „Книги народу польського і пілґримства польського", уклали досить оригінальний свій твір, щоб його можна визнати за витвір української культури. Автор каже, що Шевченко заступав у Братстві виразні незалежницькі від Москви позиції.

Коли візьмемо під увагу те, як представляють ролю Шевченка в Кирило-Методіївському Братстві в совєтській Україні (див. Українська Радянська Енциклопедія, том 6, стор. 375), то мусимо признати, що Єнджеєвіч хоч у дечому і помиляється, однак його помилки не йдуть по лінії бажання польонізувати, русифікувати чи дескредитувати Шевченка або його нарід.

При цій нагоді варто згадати й те, що роля Кирило-Методіївського Братства і участь в ньому Шевченка не однаково насвітлюється і в наших самостійницьких колах. Вистачає тільки поглянути до Енциклопедії Українознавства і Української Малої Енциклопедії (Онацького), щоб переконатися в тому, які великі розбіжності є у нас на цю тему.

Свою книжку про Шевченка автор закінчує такими словами:

„Дев'ятнадцяте с т оліття було не для всіх віком сповнення надій. До нового життя відродилися: Італія, Болгарія, Сербія, Греція і Румунія. В імперії царів запанувала ще темніша ніч. Згасли надії українських патріотів, але як вогнистий стовп присвічувала їм і вказувала дорогу поезія Тараса Шевченка. Аж у безодню подій запала страшна чорна глибина ночі".

Ні словом не згадує автор про теперішнє „щасливе і вільне життя українського народу", що мусить жити в тій самій імперії під іншою назвою. Коли б автор вірив московській пропаганді, то напевно написав би і про „українську радянську суверенну республіку", однак він добре знає, що темна ніч України ще триває.

Кінчаючи наш огляд, хочемо висловити надію, що ця цінна праця Єнджеєвіча допоможе відкрити щось нове і краще в погляді польського читача на Шевченка і його нарід.

(Кінець).

През. Ніксон домагається реформи допомоги безробітним

Вашингтон. — У доповненні до пропозицій реформувати пенсійну систему, президент Ніксон переслав Конґресові пропозиції також і щодо реформи системи допомоги безробітним. Згідно з пропозиціями Президента, Конґрес повинен схвалити законодавство, на основі якого був би встановлений один федеральний стандарт системи допомоги безробітним, при чому принаймні чотирьох робітників на п'ять одержували б допомогу у випадку безробіття, яка рівнялася б бодай половині їхньої нормальної заробітної платні. У своєму зверненні до Конґресу президент Ніксон запропонував також, щоб нове законодавство включало заборону стейтам виплачувати будь-яку допомогу страйкуючим робітникам, і щоб системою допомоги були охоплені фармерські робітники, яких нараховують 635,000. Вимога, щоб стейти не виплачували допомоги страйкуючим, викликала незадоволення організованого робітництва, а п р е зидент Джордж Міні заявив в імені американських профспілок, що пропозиції президента Ніксона не вичерпують проблеми, в першій мірі тому, бо в них немає уточнення, які робітники мали б бути управнені до допомоги і як довго безробітний мав би таку допомогу одержувати.

ЧОМУ ПРОПАДАЮТЬ НАШІ ДІТИ

(Закінчення зі стор 2-ої)

наш" встигнути". Люди вважали, що Молитва Господня — остання з головних на Богослуженні і її ніяк не можна пропустити.

А як же ведеться між нашими „модерними" парафіянами тут, у вільному світі? Є ж такі, що приходять до церкви навіть після „Отче наш" і вважають це цілком природнім. Коли б таке лише самітні робили ще можна простити, бо від них ніхто прикладу не братиме. А коли батько чи мати приходять до святині наприкінці відправи і найперше (замість перехреститись) ш у к ають місця, щоб дитину посадити. Частенько ще й старшу людину турбують, щоб звільнила крісло для „змученого" дитяти. А дитина, насидівшися вдома при телевізії, крутиться, як в'юнець, і ті батьки навіть не привчають її сидіти спокійно в церкві.

Сумніваюся, чи така дитина буде колись свідомим християнином, корисним для Церкви і народу?!! Бож її батьки не подають найменшого власного взірця пристойности, молитовного настрою і побожности в церкві і в щоденному житті. Чи ж така дитина колись розумітиме, чому ходять до церкви, та ще й до української православної? Ні. Така не відчуватиме жадної різниці між церквами. Хібащо відповість на питання: „Батьки туди ходили, то і я йду".

Прикро, але треба визнати, що не всі наші жінки пильнують себе, коли йдуть до церкви. Деякі приходять до церкви простоволосі, без накриття, мовляв, по інших церквах так ведеться. Нікчемне і жалюгідне виправдання! Пощо ж тоді звемо себе православними? У чому ж та відмінність у поведінці, що різнить нас від інших? Якщо нехтувати і зневажати тисячолітню православну традицію і жінці чи дівчині йти до церкви без накриття голови, то недалеко від того, щоб наші величні святині перетворились на... молитовні доми.

І чи не найбільше наше нещастя полягає в тому, що дітей і молодь на погане навертають своїм „прикладом" батьки.

На дахах хмаросягів виростають яринні городи

Ню Йорк. — В Европу, ще перед Другою світовою війною надходили вісті про різні курйози, які народжувалися в країні див, у Америці. І ось у „Ню Йорк Таймсі" читаємо, що скрізь тепер по передмістях, в самому Ню Йорку і по інших великих містах на вершках хмаросягів, на патіо, в малих городцях і навіть у ... вазонках люди засівають ярину, щоб скомпенсувати дорожнечу м'ясних і яринних продуктів. Ідея спалахнула і нестримно пошириється. І, почавши від дітей до дорослих — артисти, відомі політичні діячі, письменники, професори і „звичайний смертний люд" засівають городовину: парафіолу, моркву, салату, горох, а зокрема на вікнах, бальконах, дахах і навіть на протипожежних східцях засаджують помідори, кажучи: „Що вони скоро доспівають в сонці і краще смакують ..." Така сама ідея опанувала людей під час Другої світової війни, коли бракувало харчових продуктів: тоді створилася програма під назвою „Город перемоги". Почали сіяти ярину в Ню Йорку при 65 вул., а потім по всій країні. Таких невеличких „плянтацій" було до 20 мільйонів і на них вирощували 40 відсотків загальної фармерської продукції.

Другий ювілейний концерт УМІ

Другий Ювілейний Концерт Українського Музичного Інституту, що відбувся в неділю 25 лютого ц. р. в Ню Йорку, в залі Українського Інституту Америки, був, як і перший, присвячений 20-літньому ювілею цієї добре знаної, як в нашій громаді, так і поза нею, музичної школи.

Та відрізнявся цей концерт від попереднього тим, що на ньому виступали не студенти, ані професори УМІ, як то звичайно буває, лише градуанти цієї музичної школи, що сьогодні вже стали самі мистцями в тій чи іншій ділянці музичної штуки. Гарна постава виконавців — скромна та проста, проте повна гідности і грації (помітна вона на молодших студентах УМІ) вже творить власний стиль цієї української музичної школи, такий відмінний та неподібний до манірности, штучної вигадливости, а дуже часто й непотрібної претенсійности, типової для багатьох інших м у з и чних шкіл, що так неприємно разить око глядача, особливо під час конкурсових виступів, коли й існує якраз нагода до порівняння учасників.

Привітне приміщення УІА та переповнена авдиторія вдало творили настроєву атмосферу. Публіка мала нагоду почути гарне виконання, таких різних музичних точок та побачити їхніх виконавців, студентів колишніх УМІ. Віддаючи належне концертантам, присутні нагороджували бурхливими оплесками кожний виступ та викликали виконавців „на біс".

Між виконавцями присутні почули й побачили таких алюмнів УМІ: Галя Сагата Порітко — фортепіяно, Кристина Осадца Павксіс — сольоспів в супроводі проф. Евгенії Курилович Чапельської, Ірена Кондра Федорика — фортепіяно, Марта Цибик — фортепіяно та музичний виклад Романа Савицького про „українські народні мелодії в світовій музиці", цікавий своїм аспектом висвітлення нашого вкладу до світової культурної скарбниці.

Та не обговоренням добре укладеної програми і гарним її виконанням, що принесло велику приємність присутнім, маємо намір зайнятися в наступних рядках. Ми звернемось до к о р о ткого привітального слова Президента УМІ проф. Меланії Вайлової та вступного нарису д-ра Ігоря Соневицького. Бо, якраз вони коротко і ядерно підкреслили досягнення та заслуги УМІ на протязі 20-літнього свого існування й дальшої долі цієї музичної школи, її майбутности, на жаль, такої непевної.

Та й справді, як і на початку свого існування, УМІ не має, ані свого фонду, ані свого будинку, ані чартеру коледжу, хоч рівень навчання в нашій школі зовсім не уступає американським музичним школам, часами й перевищує їх, а доказ тому — блискучі перемоги студентів УМІ на різних музичних конкурсах. Оглядаючись назад, бачимо у двадцятьлітньому минулому УМІ: 1) тисячі студентів, 2) сотні абсольвентів і абітурієнтів, 3) десятки професорів — між ними чимало й мистців, широковідомих, 4) безчисленні концерти з різних нагод та різних напрямків й ступенів, 5) багаторазові виступи на різних музичних конкурсах з часто виграними першими місцями. Отже, заслуги УМІ перед українською громадою великі і незаперечні, дійсно ця навчальна інституція оправдала доцільність існування, ставши одним з найбільших надбань „України в світі". А це дозволяє поставити перед нашою суспільністю кардинальне питання — чи зможемо ми зберегти цю вже заслужену інституцію, чи дозволимо їй зникнути, так як зникло багато наших добрих починів і цінних намірів?

А від нашої громади вимагається вже й не так багато, а саме: створення постійного фонду УМІ зі своїм сталим власним осідком, музичним архівом та бібліотекою; одержання чартеру коледжу, який дасть можливість абсольвентам УМІ отримати працю не лиш в УМІ, але й в американських школах чи інституціях; зібрання невеликих фондів для придбання постійних власних осідків для філій Українського Музичного Інститут Америки.

Чи зрозуміє наша суспільність необхідність збереження нашого духового життя, необхідність естетичного виховання нашої молоді, як запоруку нашого майбутнього, чи й далі буде себе розмінювати на примітивне матеріяльне вдоволення у формі люксусових авт, дорогих меблів, розкішних витіюваних барів та інших люксусів?!..

Сподіваємось, що знайдеться позитивна розв'язка цих проблемів ще завчасу.

Ігор Гурин

ВІДЗНАЧЕННЯ ШКІЛЬНОЇ РАДИ АВСТРАЛІЇ

Канберра. — Українська Центральна Шкільна Рада в Австралії, УЦШР, відзначила окремою Грамотою подяки працю інж. Вадима та його дружини Алли Дейків у Австралії, які заснували й успішно провадять видавництво „Рідна мова". З рамени того Видавництва вийшла серія підручників сл.п. проф. Марії Дейко, від букваря до читанки в 6-ій класі. Це ж Видавництво підготовляє у співпраці з мовознавцями Словник найчастіше вживаних українських слів для молоді, яка живе в англомовних країнах світу.

ЖІНОЧА СЕКЦІЯ ІМ. О. БАСАРАБ

Буенос Айрес. — При централі Товариства „Відродження" активно працює Жіноча Секція ім. О. Басараб. На загальних зборах переобрали на голову секції п-і Галину Зінько, поширено каденцію Управи з 1-го року на 2, вирішено пожвавити співпрацю з філіями Секції в інших місцевостях Арґентини. Збори закінчилися співом „Не пора", про що інформував тижневик „Наш Клич" з кінця 1972 р.

У НЮАРКУ НА БРОСТРІТ ДВІЧІ хтось грабував магазин, і тому його власник Л. Феліціяно почав залишатися наніч, щоб підстерегти злочинців. Цього тижня вночі він проснувся від якогось шуму в магазині й побачив грабіжника, який хотів кинутися на нього. Л. Феліціяно вистрілив у напасника, який скоро по тому помер у шпиталі. Це був 23-річний якийсь Рівальдо Роман.

ЯПОНІЯ ПРИЙМЕ більшу участь в економічній допомозі відсталим азійським країнам — запевнив японський прем'єр Какуї Танака, який відкрив у Токіо конференцію делеґатів з 30-ох держав, членів Економічної Комісії Об'єднаних Націй для Азії. Генеральний секретар тієї Комісії Ньюн з Бірми ствердив у своєму звіті, що азійські малорозвинені країни роблять тільки малий поступ у своєму економічному розвитку.

БІЛОРАСИСТСЬКА АФРИКАНСЬКА РОДЕЗІЯ висловила бажання відновити переговори з Британією про поладнання існуючого між ними гострого 8-річного конфлікту. Британський уряд відповів, що передумовою для відновлення між ними переговорів мусить бути попереднє зговорення білорасистського уряду Ієна Смита в Родезії з чорною більшістю тамошніх автохтонів.

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями й Знайомими,
що у вівторок, 27-го березня 1973 року
в Детройті, Міш., по довгій і важкій недузі,
з волі Всевишнього відійшла у Вічність
наша Найдорожча
МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ і СЕСТРА

бл. п.

ОЛЕНА МАЛИНОВСЬКА
з дому ПАНЬКІВ

ПОХОРОН відбувся в п'ятницю, 30-го березня 1973 року в 9:00 год. рано з похоронного заведення Бутая до української католицької церкви Непорочного Зачаття, а відтак на місце Вічного Спочинку на цвинтар Мт. Олівет в Детройті, Міш.

Горем прибиті:

ЯРОСЛАВ — син, з дружиною та донею
СТЕФАНІЯ ЛЕГЕТА — дочка з чоловіком і дітьми
ОЛЬГА МАКАР — дочка, з дітьми і внуками
ВОЛОДИМИР МАЛИНОВСЬКИЙ — син, з дружиною, дітьми і внуками — в Україні
ЕВГЕНІЯ ЛАГОДА — дочка, з чоловіком, дітьми та внуками в Україні
ОЛЬГА ПАНЬКІВ — сестра в Польщі

В ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Улюбленого, Незабутнього
СИНА, БРАТА, БАТЬКА і МУЖА
СЛ. П. МАЙОРА АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

МИРОНА ДІДУРИКА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

у вівторок, 24-го квітня 1973 року
о год. 9-ій рано
в Українській Православній Церкві
СВ. АНДРІЯ в С. БАВНД БРУКУ, Н. Дж.

В глибокому смутку запрошують Рідних, Знайомих і Товаришів про участь і молитви за Душу Покійного

БАТЬКО, МАМА з РОДИНОЮ

Замість квітів на свіжу могилу
нашого Дорогого Вуйка
св. п. д-ра ЯКОВА ГУМОВСЬКОГО
складаємо 50.00 долярів
на Українську Католицьку Церкву в Люрді.

Прінстон, Н. Дж. Д-р Роман і Лідія КЕРНИЦЬКІ

Замість квітів на свіжу могилу
св. п. д-ра ЯКОВА ГУМОВСЬКОГО
складаємо 20.00 долярів
на Українську Католицьку Церкву в Люрді.

Ню Бронсвик, Н. Дж. Павло і Тамара ПАНКЕВИЧІ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що 13-го квітня 1973 року, по важкій недузі, упокоїлася в Бозі,
прийнявши Найсвятіші Тайни,
наша Найдорожча і Невіджалувана
ДРУЖИНА, МАТИ, БАБУНЯ, СЕСТРА, ТЕТА і БРАТОВА

бл. п.

СТЕФАНІЯ БЕДРІЙ

уроджена в Бережанах, Західня Україна.

ПАНАХИДА — в понеділок, 16-го квітня 1973 р. о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Литвина в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, 17-го квітня 1973 р. о год. 8:30 рано з того ж похоронного заведення до церкви св. Ів. Хрестителя, а опісля на Hollywood Cemetery, Union, N.J.

В глибокому смутку, горем прибиті:

чоловік — ЕВГЕН
син — Д-р АНАТОЛЬ з дружиною ТАТЯНОЮ
донька — НЕОНІЛЯ КРАМАРЧУК з чоловіком ЗЕНОВІЄМ і внуками: ЗЕНЬОМ і БОРИСИКОМ
брат — ВОЛОДИМИР МАЙКОВСЬКИЙ з дружиною АЛЕКСАНДРОЮ в Австралії
шваґер — Д-р ВОЛОДИМИР БЕДРІЙ з дружиною і сином у Відні
братанниці: УЛЯНА СТАДНИК з родиною
ТАМАРА АНДРІЮК з родиною
ХРИЗАНТА ШИНКЕВИЧ з родиною в Австралії
та близька і дальша Родина в ЗСА, Україні, Канаді, Австралії і Польщі

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. д-ра Івана Рижія
КЛІВЛЕНД, Огайо,
зложив 20.00 долярів
на Фонд „ЦЕРКВА в ПОТРЕБІ"

Д-р ІВАН ГУРКО з РОДИНОЮ

В пам'ять Дорогої, Незабутньої Братової і Тети
бл. п. ІРИНИ ДЕРЕШ
на прикрасу церкви св. Софії в Римі, зложили:

Ярослава Дереш	$20.00	Т. В. Кривуличі	$25.00
Е. І. М. Лесів	20.00	К. Л. Масловські	20.00
Андрій Лесів	30.00	О. М. Школярі	10.00

ПОДЯКА

Дня 11-го лютого 1973 р. жорстока, невблаганна смерть передчасно вирвала з цього світу і забрала від нас на віки

бл. п.

МИХАЙЛА ПОЧТАРА

мого улюбленого Мужа і вірного Друга та люблячого і дбайливого Батька наших діток — Андрійка і Ганнусі. Безмежний жаль спустошив моє серце і лишив невгасиму тугу за коханою Людиною і життям, що так нагло і заскоро урвалось.

Трагедія почалась ще 11-го січня, коли у вечірніх годинах без жодних ознак хвороби, бл. п. Михайло впав від серцевої атаки, мов сильний дуб, безжалісно звалений гураганом. Ще цілий місяць боровся за життя, перебуваючи в шпиталі в критичному стані, так і не прийшовши до свідомости.

У той час нашого страшного горя, коли — хоч світ не завалився, день змінювався ніччю, і відбувалися різні події, — для мене була одна безпросвітня ніч, коли серце розривалося з болю, а душевні муки та розпука доходили до зеніту, — Божа Ласка зійшла на мене у формі багатьох простягнених помічних рук Друзів, Знайомих і Родини, які не жаліючи часу ні труду, залишивши власні родини і справи, прийшли нам з допомогою і заопікувалися мною і дітьми. Їхня поміч і посвята є неоцінимі для мене.

Особливо дякую за всебічну поміч п-ству Корниликам, Коновінам, Луцишиним, Дамчукам, Бистрицьким, Лущикевичам, Вожаківським, Мигчейкам, Федчунам, пп. Василеві Цюриті, І. Генсьору, п. Ірені Ярош, п. Миросі Чайківській; моїм добрим сусідам: пані Мері Кейд, п-ству Зейбер, п-ству Ґец, пані Еди Дівайн, пані Вурнет і Баратто, та Родині Покійного — братам Романові із сином Володимиром і Мирославові з дружиною Галиною, які постійно приїздили з далекого Клівленду і не лишали нас осамітненими.

Вдячна всім тим, які разом зі мною молилися і просили Всевишнього про виздоровлення — в Нюарку, в Клівленді, в далекому Чікаго та інших містах.

Вдячна всім, які телефонували, писали, турбувалися та переживали разом зі мною.

Вдячна лікарям шпиталю St. Barnabas, які використовуючи всіх своїх знань і модерних технічних устатковань, робили все можливе.

Не маю слів признання і вдячности для шановного п. д-ра Володимира Гука, який, помимо майже безнадійних прогноз інших лікарів, — разом зі мною вірив у чудо і цілком безкорисно, з понадпрофесійною безприкладною посвятою старався ратувати життя Михайла до останнього моменту.

Та проти Волі Божої ми всі були безсилі.

Раннім ранком у неділю перестало битись серце, і згасло життя дорогої нам Людини. Після зловіщого дзвінка телефону — надії вже більше не було...

„Це не може бути, це неправда, помилка, цього не могло статися з моїм Татусиком; — я ж ще така маленька", — кричала крізь гіркі сльози наша 8-ми літня Донечка, туляючись до мене; а дещо старший Синок стояв безмовно, і лише сльози градом котились по його недодитячому сумному і поважному личку.

Я зовсім закаменіла. На щастя, присутня тоді братова Галина, привівши мене до свідомости, телефонічно повідомляла родину та близьких знайомих.

І знов Друзі, Знайомі і Родина були біля мене. Слова є заслабі, щоб висловити мою безмежну сердечну вдячність ВСІМ, ВСІМ, які в найтяжчих годинах мого життя знов прийшли мені із всебічною допомогою, полагоджували справи похорону, — практично зайнялися всім.

Не згадую тут всіх особисто, але, мої Дорогі, Ваша посвята і поміч до Покійного гріла і гріє моє серце та зворушує мене до сліз.

Дякую всім за усні, телефонічні, телеграфічні та листовні вислови співчуття.

Дякую всім за пожертви на Служби Божі, за вінки і квіти, за датки „Замість квітів".

Дякую всім, знайомим і мені особисто незнайомим, які прийшли так чисельно, щоб вшанувати і попрощати Покійного, які плакали і жалували разом зі мною.

Дякую Всечеснішому отцеві Малюзі — пароховi церкви св. Івана Хрестителя — за відправлення похоронних обрядів та за промову в часі тризни.

Дякую диригентові п. М. Добошеві за зорганізування хору та зворушливе відспівання Панахиди.

Дякую членам Головної Управи СУМА, Осередкові та Відділові Юнацтва СУМА в Нюарку, які в повному складі, в однострoях і з прапорами прибули на Панахиду і похорон та зложили чудові вінки.

Дякую представникам Головної Управи ООЧСУ та членам Відділів Нюарку та Джерзі Сити за участь і вінки.

Дякую Друзям, Співробітникам, колегам по праці Покійного та нашим американським сусідам за чисельну участь та квіти.

Дуже дякую за прощальні слова під час Панахиди: мґр. Є. Гановському — Голові Головної Управи СУМА, який прощав від Головної Управи СУМА та всієї сумівської спільноти; пані Олені Тилко-Гальковиц, яка прощала Покійного від усіх подруг і друзів Осередку СУМА в Нюарку; проф. Володимирові Стойко — від друзів Покійного із студентських часів та співтворців СУСТА; мґр. Я. Ракові — Голові Відділу УККА — від української громади Нюарку-Ірвінґтону; п. проф. О. Андрушкову, який з Дружиною п. Софією були вчителями Покійного Михайла на Рідних Землях.

Всі промови були зворушливі своєю теплотою, щирістю та великим жалем за так рано втраченим життям Людини, яка всецiло посвячувала себе національному та громадському життю. Покійний ніколи не жалів ні часу, ні труду, ні здоров'я у загальних справах і обов'язках...

Дякую друзям сумівцям — членам Головної Управи та Осередку — за почесне відпровадження домовини з тілом Покійного в останню дорогу на місце Вічного Спочинку...

Дякую п. Литвинові за дбайливу обслугу та взірцеве переведення похорону.

Дякую п. інж. Миколі Семанишинові за теплі прощальні слова на цвинтарі від Організацій Визвольного Фронту, а п. сотн. Ю. Коновіву — за щире й зворушливе слово в часі тризни від імени найближчих друзів і співробітників Покійного.

Дякую пп. інж. Семанишину, Луцишину і Корниликові за переведення похорону і тризни, а паням — матерям сумівців — за приготовлення поминального обіду.

І на закінчення — всім, всім, всім, які в будьякій мірі прийшли мені з допомогою і підтримкою в часі хвороби, смерти і похорону мого Найдорожчого Мужа; які в якийнебудь спосіб спричинилися до гідного вшанування пам'яті Покійного, а особливо тим, що взяли участь у Панахиді, Службі Божій і, не зважаючи на надзвичайно сильний мороз і вітер, відпровадили Покійного на Вічний Спочинок на український цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Моє щире, християнське

СПАСИБІ.

Лівінґстон, Н. Дж. ЛЮДМИЛА ПОЧТАР

Вечір літературного конкурсу СФУЖО в Ірвінґтоні

Дня 1 квітня 1973 р. в залі УНДому в Ірвінґтоні 28 Відділ СУА в Нюарку, Н. Дж. з ініціятиви Гуртка Книголюбів, під проводом відомої письменниці Дарії Ярославської, влаштував Вечір Літературного Конкурсу СФУЖО.

Імпрезу відкрила голова 28 Відділу Лідія Гладка, привітавши присутніх, між ними гостю з Детройту Марусю Бек, ініціяторку й фундаторку літературних нагород СФУЖО, та присутню авторку нагородженого репортажу „Завмерле місто", д-р Марію Кобринську, передала слово письменниці Дарії Ярославській.

Дарія Ярославська у вступному слові поділилася з присутніми думками про роди, вартість і значення літературних конкурсів.

Опісля артистки Іванна Кононів і Оксана Тарнавська відчитали репортажі.

Репортажі „Візу отримано" — Боженни Коваленко з Австралії, й „Завмерле місто" — Марії Кобринської з ЗСА, відчитала Іванна Кононів.

Репортаж „Магреб аль Акса" — Оксани Лукашевич-Полон із ЗСА, відчитала Оксана Тарнавська.

Читання переплітане було фортепіяновими сольо піяністки Таїси Богданської: Шуберта: Емпромтю Ас-дур, Косенка: Токатіна, Дебюссі: Затоплена святиня і Шопена: Тарантеля. Піяністка вміло підібрала музику, до тем репортажів. Вірш „Криголоми", присвяту Марусі Бек, Дарії Ярославської, виголосила артистка Валя Калин-Магмет.

В заключному слові Маруся Бек висловила признання жінкам, що своєю працею причиняються до поширення українського імени у вільному світі. Конкурс цей, казала Маруся Бек, „соборницький", бо нагороджені авторки з різних сторін їхнього поселення: з ЗСА, Австралії й Европи. Українське жіноцтво зрозуміло вартість об'єднання і доказало це на практиці. Українська жінка нарівні з чоловіком може займати провідні пости в житті нашого народу. Після свого слова Маруся Бек вручила першу нагороду Марії Кобринській.

При солодкім, що його приготовили пані з Управи 28-го Відділу і приємній товариській атмосфері докінчувано цю успішну імпрезу.

Марія Робак

Встановлено премію імени Павла Тичини „Чуття єдиної родини"

Київ. — Постановою Ради міністрів Української ССР засновано щорічну премію імени Павла Тичини „Чуття єдиної родини". Премію присуджуватимуть в день народження поета — 27 січня. Дуже знаменним є уточнення критерію, на основі якого цю премію присуджуватимуть. Про це в „Радянській Україні" з 10 квітня написано таке:

„Видатні літературно-художні твори, спрямовані на виховання трудящих у дусі соціялістичного інтернаціоналізму, загальнонаціональної гордости радянської людини, в яких глибоко розкриваються торжество ленінської національної політики КПРС, братерська дружба і єдність народів нашої країни, зближення соціялістичних націй і народностей, розвиток нової історичної спільности людей — радянського народу, відзначуватимуться щорічною премією імени Павла Тичини — „Чуття єдиної родини".

Слово про український Клівленд

Майже несподівано, на запрошення мого славного побратима Григорія Китастого, я був свідком чудової української пісенної містерії на ювілейному Шевченківському концерті могутньої української громади Клівленду. Я був там уперше і, по правді сказати, не сподівався такої великої демонстрації України в тому місті, на землі Вашингтона, про яку згадав так пророчисто наш Великий Шевченко в своєму Кобзарі.

Велика театральна заля американської школи залюднювалася, як звичайно, з нашим традиційним запізненням. А за кулісами вже розцвівся надхненно, червоними маками полтавських вишивок і оксамитними волошками київських корсетів — радісний український степ. Хто з українського роду може не відчути гордости за таких виконавців — наших чарівних юначок і юнаків, молодиць, чи за таких вроджених запорожців з хору „Дніпро", як Яків Сідельник, Зенон Ліщишин, д-р Павлишин і багато їм подібних, що не порахуєш на пальцях, бо понад сто?!..

Диригент хору, Євген Садовський, нервово походжає коридором, в елегантному фракові, подаючи останні розпорядження. Григорій Китастий, зі своїм небожем Петром, розсілися за великим столом, ніби на Сорочинському ярмарку, — настроїти в унісон бандури молодечого ансамблю бандуристів Клівленду. Г. Махиня, що прибув з Детройту підбасувати молодь, настроює побіч свою бандуру-бас з ратицею...

Згасли вогні. І я, побачивши запал виконавців за кулісами, був радий, що заля переповнена. Як інакше могли повестися українські патріоти Клівленду, святкуючи ювілей нашого національного Пророка?!...

Високо-культурна, хвилююча українське серце, доповідь д-ра Юрія Фединського про столітню історію Українського Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, що його так плідно очолював у свій час український „чорномор", Михайло Грушевський. Не пропаганда, — лише факти, розказані досконалою літературною мовою...

Концерт розпочала віртуозна скрипалька, Галина Волдрич, творами славного Миколи Лисенка. Я не злюбив скрипку ще від тоді, як мій, замордований „товаришами" на 73-ому році життя, тато силував мене пиляти на скрипці гами: „Рибу ловлять, в кошіль кладуть"... Ще й дотепер пригадую, як у дитячі літа, слухаючи скрипаля на концерті й позіхаючи, я запитав мого тата серед мертвої тиші: „Тату, ми підемо додому, як той дядьо перепиляє ту скриньку?" Але тепер, вживаючись у загальний настрій, я слухав з приємністю майстерну гру.

Відтак — „Посланіє", у виконанні відомого артиста Ростислава Василенка. Розбудив він ним навіть тих, що збиралися задрімати трохи під час „Елегії" Лисенка, після смачного обіду. Пробудилися вони від бурхливих оплесків...

На сцені славний Клівлендський хор „Дніпро" — понад сто чарівних українок, запорожців і гармонійних музикантів нашої симфонічної оркестри, на чолі з динамічним диригентом Євгеном Садовським: „Розрита могила" зі сольо О. Рошецької; „Б'ють пороги" з заспівами баритона Якова Сідельника, клівлендського Карузо — Юрія Оришкевича, Г. Норка, Л. Лещука, П. Колісницького. Мені тяжко було уявити скільки часу мусіли пожертвувати диригент Садовський і учасники хору, щоб клівлендська громада мала нагоду послухати ці величні й складні хори Гнатишина й Лисенка.

Після поеми „Петрусь" у бездоганному виконанні Василенка, — знову хор „Дніпро". Тепер, замість симфонічної оркестри, на чолі його 26 юначок і юнаків Клівленду з бандурами. І наш геніяльний самородок — Григорій Китастий: соборна Україна, з щирим серцем і душею — з Наддніпрянщини, Галичини й землі Вашингтона.

Мабуть кожний у залі помітив, з якою увагою, сказав би точніше — з побожністю ті наші діти, з ніжними пальцями на струнах, дивилися на поруч руки їхнього сеньйора-бандуриста... „Думи мої", „Зійшов місяць", „По діброві вітер віє", „Ой, літа орел", „У туркені по тім боці", „Реве та стогне" — звучать у залі, ніби чарівна музикальна казка з України. А молодечі пальці перебігають струнами без жадної помилки... Не в одній руці я помітив у залі хусточку біля зрошених очей...

Я ще раз відчув, що заслуга наших дорогих бандуристів для збереження патріотизму серед нашої еміграції полягає не тільки в тому, що вони прославили піснею нашу націю у великих концертових залах европейського й американського континентів, а, мабуть, найбільше в тому, що вони посіяли свій бунтарський хист на нашому юнацькому полі. Хто був на ювілейному концерті Київської Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка в Детройті (1969 р.) і бачив і чув там ті молодечі ансамблі бандуристів, що їх породила Капеля, — не може цього заперечити. То є великий патріотичний потенціял для нашої молоді, для наших зусиль за волю України.

Не дарма совєти не пускають своїх бандуристів за кордон, навіть з їхнім сучасним, переважно малоросійським, репертуаром і не дарма, навіть політично-недотепні німці замкнули капелю в концентрак після кількох її концертів на Україні...

„Тільки Сталін, з його божевільним терором проти українців, міг зробити нашій справі таку послугу — вижити з рідних гнізд сотні тисяч емігрантів" — сказав мені після концерту, правильно, Г. Китастий, в зворушенні своїми молодими бандуристами...

Наступного вечора ми їли полтавський борщ у виконанні Григорія Китастого й індиковий паштет, у виконанні його чарівної галичанки, Ольги Китастої (народженої в Америці), що магічно омолодила нашого маестра принаймні на 10 років. А другого дня випадково зустріли колишнього українського вояка Анатоля Зишкевича, з глибокою близною на чолі.

— Де ви дістали цю пам'ятку?

— В обороні нашої Батьківщини, під Бродами.

Китастому й мені виглядала та близна, як рана на плащаниці. І ми подумали, після того концерту в Клівленді і після розмови з п. Анатолем: хто має право роз'єднувати нас, наддніпрянців і галичан, чи православних і католиків?! Хіба якийсь московський агент, чи „свій" обмежений примітив. Бо євшан-зілля нашої Батьківщини, нашого Шевченка, Франка, нашої невмирущої пісні — наказують нам бути, як „зерно в горісі".

Подумав я також, після концерту й прослухавши у хаті Китастих його чудові композиції для піяно (що їх з таким успіхом виконував відомий американський піяніст Ричард Зґодава), що клівлендська громада могла б збудувати пам'ятник собі, усій нашій еміграції й майбутній Україні — видавши повну збірку композицій і гармонізацій Григорія Китастого.

Микола Приходько

Виставка Ольги Остап'як

На сторінках „Свободи" часто читається про мистецькі виставки наших відомих мистців. Але чимраз частіше згадується теж про виставки мистців, які щойно вперше дають змогу широкій громаді запізнатися з їхніми творами. До останніх належить і Ольга Остап'як з Детройту.

Відділ Об'єднання Мистців Українців Америки у Філядельфії вже подав до загального відома, що виставка її творів відбулася у їхній домівці 31 березня. Водночас Централя ОМУА в Ню Йорку повідомляє, що виставка в їхній домівці відкрилася 15-го квітня. Це все засвідчує, що в українському мистецькому світі появилася нова, свіжа мистецька сила.

Ольга Остап'як народилася у Буковині у високо-патріотичній родині. Її батько, с. п. Василь Черський, правник по фаху, був учасником визвольних змагань із ступенем курінного отамана УГА й командував у к р аїнською гірською бригадою.

Від ранніх літ Ольга Остап'як цікавилася музикою та малярством. Після закінчення студій в Консерваторії у Чернівцях, вона виїхала до Відня, де доповнила своє музичне навчання в Музичній Академії. Життьові обставини склалися так, що вона мала можливість розвивати музикальність, а навіть робила спроби у композиції, але ті самі обставини не дали їй можливости вповні розвинути мистецького таланту. Щойно на 50-му році життя, на чужині, вона відновила мистецькі студії. Закінчивши Академію Мистецтва в Детройті, вона серйозно та зі запалом взялася до мистецької творчости. Її глибоке бажання творчого вияву впоряд з наполегливою працею уже об'явилися у певних досягненнях. У метрополії Детройту, мисткиня вже мала шість виставок: чотири спільні, а дві індивідуальні.

Не тільки місцеві українці, але й американці, мали нагоду оглядати та оцінити її відданість творчій музі. Завдяки ОМУА, таку саму нагоду мають і українці Ню Йорку.

Жанри в п-і Оста'як — різнородні: портрети, квіти, краєвиди та натюрморти. Є в неї композиції абстрактні та експресіоністські. Не менше цікаві: графіка, літографія та дереворити. Але дотеперішній набуток мисткині — це тільки добрий початок, який заповідає повний розквіт її таланту.

Іван Бек

У НЮ ЙОРКУ НА БРОНКСІ У ВІДДІЛІ ЧЕЙЗ МАНГЕТТЕН БАНКУ молоденька касирка щойно розпочала — вперше в житті — свою працю, коли туди зайшов бандит і подав їй записку. Касирка почала класти гроші в торбинку, яку подав напасник, що домагався грошей під загрозою зброї, але бандит помітив, що дівчина кладе тільки однодолярівки і наказав: „Клади стодолярівки". Довелося виконати наказ того „патрона", який швидко потім зник з понад 4 000 долярів готівки.

НА ЛОНҐАЙЛЕНДСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ БІЛЬШАЄ кількість нещасливих випадків. Останніми днями авто 62-річної М. Чагош з розгону наїхало на перший вагон, який вискочив з рейок, п-і Чагош загинула. Поблизу Сайосету 30-річний Дж. Паско скочив з поїзду і потрапив під колеса. У Зах. Гемпстеді поїзд зійшов з рейок, а біля Айленд Парку вагоном зачепило 75-річну жінку і важко її поранило. Управління залізницею закликає шоферів та взагалі всіх людей бути обережнішими на переїздах і на станціях.

ТАРЗАН, Ч. 6918. Урурці хочуть ратувати Тарзана

Я тебе, пане, не розчарую! Тарзан буде спати від застрику аж поки прибуде твій літак по нього. Чи можу залишити цю станицю і подивитися, як ти будеш його тортурувати? Він спричинив мені багато турбот!

Ти все ще дурний, Козенку! Я не задумую тортурувати такого вартісного ворога! Він спричинив тобі турботи тільки тому, що він мудріший за тебе! Але не за мене, Козенку!

Беніто! Дикуни Тарзана перелазять наш пліт! Давай кріси, мерщій!